

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebno naročnine.

Posamezni listi dobijo se v tiskarni in pri g. Novak-u na valikem trgu po 5 kr. Krokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za ostanila se plačuje od navadne vrstice, če se našteje enkrat, po 3 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Naši kandidati.

Vsled dveh shodov zaupnih mož — ne društvenikov — v Celju in Mariboru, morejo se od »Slovenskega društva« postavititi naslednji gospodje kot kandidati za volitve v državni zbor:

I. Za mestno skupino: **Celje**, Žalec, Vitanje, Vojnik, Laško, Mozirje, Gornji grad, Ljubno, Vransko, Rogatec, Šmarje, Brežice, Sevnica, Kozje, Konjice Šoštanj g. dr. Juriij Hrašovec, advokat v Celju, nadalje v mestni skupini: **Maribor**, Slov. Bistrica, Slov. Gradec, Muta, Marenberg, Vuzenica, Ptuj, Sv. Lenart, Ormož, Ljutomer, Središče g. dr. Franc Rosina, advokat v Ljutomeru.

II. Za kmečko skupino: **Maribor**, Slov. Bistrica, Konjice, Slov. Gradec, Marenberg, dosedanji poslanec g. Franc Robič, deželni odbornik in c. kr. profesor v Mariboru; za kmečko skupino: **Ptuj**, Ormož, Sv. Lenart, Rogatec, Šmarje, Ljutomer in Gornja Radgona, dosedanji poslanec vlč. g. dr. Lavoslav Gregorec, kanonik in dekan pri Novi cerkvi; za kmečko skupino: **Celje**, Vransko, Gornji grad, Laško, Šoštanj, Brežice, Kozje in Sevnica, g. Hugo vitez plemeniti Berks, odbornik okrajnega zastopa celjskega in grajščak na Blagovni.

Ti gospodje so povsodi rado vsprejeti. Od nikoder se jim očitno ne ugovarja. Drugače pa je žalibog zastran nove V. ali splošne skupine in podpisano vodstvo Slovenskega društva, ako neče nam Slovincem potrebne jedinosti storiti nemogoče, danes ne more kandidatov proglasiti ne za volilni okraj Maribor-feldbaski, pa tudi ne za Celje-ptujski. Proglasitev teh se torej odloži, dokler niso volitve volilnih mož končane. Tem se tako izroči prilika, da po okrajih sami določijo, kdo jim bodi vzajemni kandidat in se nam ohrani dosedanja jedinost.

V Mariboru, dne 17. svečana 1897.

Predsedništvo Slovenskega društva.

Pojasnilo.

Na shodu katol. pol. društva pri Sv. Križu na Slatinah dne 14. svečana je govoril deželni poslanec g. dr. Jurtela nekoliko tudi o tem, zakaj so slovenski poslanci popustili abstinenco ter vstopili v deželni zbor, potem o tem, kako so se vršile volitve v deželni odbor.

Da so slovenski poslanci vstopili v deželni zbor, to se je zgodilo na podlagi večkratnega posvetovanja in konečnega sklepa.

Merodajno za vstop je bilo, da je državni zbor prašanje glede dvojezične male gimnazije v Celju za nas ugodno rešil, da pa je to vprašanje dalo neposredni povod slov. poslancem, da so izstopili;

da je treba novoizvoljenemu deželnemu zboru, kakor tudi novemu c. kr. namestniku na pripravnem

mestu naznaniti vse želje in tirjatve slovenskega ljudstva v kulturnem, gospodarskem in narodnem oziru;

da je treba slovenskim poslancem osebno sodelovati pri volitvi deželnega odbora, ker sicer ni upati, da bi dobili odbornika, ker ni bilo pričakovati, da bi ga bili Nemci sami za nas volili;

da se zabrani kaka polovičarska volilna preosnova in zahteva radikalna.

Glede volitev v deželni odbor je dr. Jurtela povdarjal, da slovenski poslanci niso zatajili svojega programa, da so se edino le z nemško-konservativno stranko skušali sporazumeti, da pa vodje te stranke nikakor niso bili pristopni, akoravno je mož iz njih sredine sedel dvanajst let zaporedoma v deželnem odboru in se za slovenske želje in potrebe ni prav nič brigal.

Slovenski poslanci so bili pripravljene, da se volitve za njih neugodno končajo, da ne dobimo Slovinci deželnega odbornika in so prišli v dan volitve s pripravljeno izjavo v zbornico, katero izjavo bi bili po volitvi prečitali.

Dva nemška kmeta, ki sta za pospoda Robiča glasovala, storila sta to iz lastnega nagiba, slovenskim poslancem celo nepričakovano. Kdo sta bila ta dva volilca, ni znano, gotovo se tudi ne bode izvedelo.

Konservativci, veliki posestniki in slovenski poslanci pa bi bili lahko iz cele zbornice volili prelata Karlona in dr. Schreinerja v deželni odbor skupno, ko bi bili prvi dve skupini bolje pripravljene. Slovinci so izkoristili položaj, niso se na nobeno stran zavezali, ostali so pri svojem programu in načelih. Zato njim obrekovanje in sumničenje ne more do živnega, naj pride od katere-koli strani!

Iz deželnega zbora.

V seji dne 9. februvarija se je izvolil odsek 12 udov, da predela postavbo za volitev v deželni zbor. Izmed Slovencev sta izvoljena gg.: dr. Jv. Dečko in Fr. Robič. Poslanec Fürst utemeljuje svoj predlog, naj se na deželne stroške napravi za poskušnjo urad, ki bo posredoval pri prodaji deželnih pridelkov. Med drugim pripoveduje sledeče: Od leta 1868. do 1892., torej v 25 letih, se je po eksekutivni poti prodalo v Avstriji dvesto in dvajset tisoč kmetij. Na teh kmetijah je bilo vknjiženih dolgov 730 milijonov goldinarjev; za prodane kmetije se je pa skupilo le 427 milijonov; 303 milijone je šlo torej v zgubo. Samo leta 1894. se je po sodnijski poti prodalo 14.089 kmetij. Cenile so se na 30 milijonov 150 tisoč in 840 gld.; vknjiženih je bilo 37 milijonov 990 tisoč in 58 gld.; dobilo se je za nje 22 milijonov 500 tisoč 617 gld. Že leta 1890. je pripadalo na vsakega kmeta 1500 gld.

vknjiženega in na vsakem oralu zemljišča na Štajarskem je bilo 60 gld. vknjiženih dolgov. Nadalje pravi, da je »vzorno gospodarstvo« v Obernhofu na Štajarskem že požrlo 100.000 gld. in več. Vsled zlega, ki tare kmeta, je pa krivo prekupovanje poljedeljskih pridelkov, t. j., ker jih kmet ne more prodati naravnost onemu, ki jih potrebuje za žizež, ampak le po mešetarju. — Njegov predlog za napravo posredovalnega urada se je izročil skupnemu deželno-kulturnemu in finančnemu odseku; konservativni poslanec Hagenhofer ga je dobil v poročilo.

V seji dne 10. februarja se je volil nov deželni odbor in smo zmagali Slovenci z gosp. Fr. Robičem. — V seji dne 12. februarja se je izročilo več peticij ali prošnji zavoljo škode po lanski toči, med drugimi tudi ona od občine Sv. Petra pod Gorami. Gosp. dr. Dečko in tovariši vprašajo v slovenskem jeziku c. kr. namestnika, zakaj so se v celjskem mestu razglasile volitve v državni zbor samo v nemškem jeziku? Nato gosp. c. kr. namestnik do danes še ni odgovoril. »Grazer Volksblatt« se pa zopet jezi nad predrznostjo Slovencev, da si upajo v graškem deželnem zboru slovenski popraševati vladnega zastopnika. V tisti seji je utemeljeval gosp. dr. Dečko svoj predlog, naj se iztrebi savinjska struga od Celja do Zidanega mosta, da bodo zamogli brez ovire les spravljati po plovih ali flosih. C. kr. namestnik je takoj odgovoril, rekoč: Že lani bi se bilo to zgodilo, če bi ne bila Savinja vedno tako velika. Skrbel bode, da se to zgodi prej ko mogoče. — V tisti seji se je sklenilo, da se imata o peticiji štajarskih učiteljev za zboljšanje plač posvetovati skupni finančni in šolski odsek.

V seji dne 16. februarja je izročil gosp. Žičkar prošnjo občin Mislinje in Kozjak za podporo zavoljo lanske toče; potem prošnjo občine Sv. Peter pod Gorami, naj se njej odpiše neki plačilni nalog za 25 gld. in prošnjo podpornega društva za slovenske visokošolce na Dunaju za podporo.

Dne 16. februarja sta bili tudi dne finančni seji, katerih prva je trajala od 12. do 1/2 3. ure popoldne, druga pa od 5. do 8. ure zvečer. Pretresovale so se razne podpore, med drugimi tudi ona za c. kr. kmetijsko družbo štajarsko. Ta je dobivala do zdaj splošnje letne podpore po 5000 gld., zraven pa še po 2600 gld., da izdaja svoj gospodarski list v nemškem in slovenskem jeziku. Zdaj je pa svoj list povečala in zahteva namesto 2600 gld. 3200 gld. podpore za svoj časnik. Nekateri nemški udje finančnega odseka so kazali svojo nezadovoljnost s tem gospodarskim listom, češ, da ni pisan za kmeta in da ga ljudstvo nič ne obraja, da torej nikakor ne morejo glasovati za pomnoženo podporo. G. Žičkar je pa pri tej priliki povdarjal, da c. kr. kmetijska družba za Kranjsko izdaje list v slovenskem jeziku: »Kmetovalec«, ki je prav dobro in praktično urejevan in ga tudi štajarski gospodarji kaj radi prebirajo. Naj se torej štajarska in kranjska kmetijska družba porazumita, da bo zamogel »Kmetovalec« izhajati kot uradni list za štajarsko in kranjsko kmetijsko družbo. Predsednik finančnega odseka je pa pripomnil, da se finančni odsek o tem ne more posvetovati, kako da naj urejuje kmetijska družba svoje liste. Ker se mi stvar vendar dozdeva dovolj važna, naj bi slovenski zastopniki kmetijskih podružnic pri osrednjem odboru kmetijske družbe delali na to, da izhaja za obe družbi le eden slovenski list. Mislim, da bo s tem ustrezno obema družbama in njenim udom ter drugim naročnikom; gotovo pa tudi davkoplačevalcem. Namesto zahtevanih 3200 gld. se je dovolilo le 3000 gld. za izdavanje gospodarskega lista. V isti seji finančnega odseka se je dovolila podpora graškemu, mariborskemu in ljubljanskemu društvu za dirkanje vsakemu po 100 gld.; odbila se je pa prošnja društva za vzgojo perutnine v

Gradcu, naj se mu dovoli zraven navadne letne podpore po 100 gld. še eden stotnjak za napravo razstave.

Shod na Slatini.

Shod katoliško-političnega društva na Slatini dne 14. februarja se je sijajno obnesel. Toliko občinstva se še ni zbralo na naših shodih, odkar obstoji društvo. Ne samo kmečko ljudstvo, ampak tudi mnogo odlične gospode je prišlo poslušat naših poslancev. Ko je predsednik društva, veleč. gosp. nadžupnik Fröhlich, bil otvoril zborovanje, pozdravil komisarja gosp. Čapeka, prisotna poslanca in vse pričujoče ter na kratko narisal veliki pomen našega društva, poročal je naš državni poslanec, veleč. gospod dr. L. Gregorec o delovanju v državnem zboru.

Kakor smo slišali, je bilo to precej plodno in za nas hasnovito v zadnji perijodi. Samo za kmečke zadeve se je vršilo 40 sej. Sklenilo se je nekaj važnih postav narodom v prid. Volilna pravica se je razširila in 3 milijone jih dobi na novo volilno pravico. To je prvi korak do splošne, neposredne volilne pravice, v kateri se bo še le zvedel glas ljudstva. Ta bo važna za našo katoliško in slovansko idejo. Zdaj bode dobil katoliški živelj svojo moč, kakor jo je dobil na Nemškem, in avstrijsko slovanstvo bo dospelo do svoje prave veljave; 14 milijonov Slovanov, ki so sedaj le na papirju, ki pa enako Nemcem plačujejo denarni in krvni davek, bo veljalo več, nego 6 milijonov Nemcev, ki nas sedaj potiskajo v kot.

Tudi davčna postava se je spremenila kmetu v korist. Na podlagi te nove postave bode država dobivala mnogo novih dohodkov od tistih bogatinov, ki do sedaj niso nič, ali primeroma neznatne davke plačevali. Vsled teh novih dohodkov se bo mala obrtnina znižala za 25 %, zemljiški davek za 15 %, hišni pa za 20 %; prebitek se bode pa razdelil med posamezne dežele, ki bodo vsled tega imele manjše deželne doklade.

Velevažna je tudi nova domovinska postava, ki pride v veljavo leta 1901. Kako potrebna je že bila, naj nam razjasni samo en vzgled. Gradec šteje 120.000 ljudi, od teh pa ima samo 24.000 v Gradcu domovinsko pravico. Ostalih 96 tisoč je tujecev, torej tudi za njih reveže ni bil Gradec dolžen skrbeti, ampak občine, kamor so pripadali. Po novem zakonu bodo vsi ti pripadali mestu, kakor hitro bodo tam naseljeni 10 let, in oskrbljevanje njihovih ubožcev ima prevzeti Gradec, ne pa občine, iz katerih so se izselili, in kjer so imeli domovinsko pravico.

V narodnem obziru nam je državni zbor privolil slovensko-nemško spodnjo gimnazijo v Celju. Več se tu do sedaj še ni dalo doseči, dasiravno so na narodnem polju, posebno gledé nezakonitega uradovanja pri sodnijah in učnega jezika v šolah, velike pomanjkljivosti. Da so naše narodne razmere tako slabe, tega ni kriv presvetli cesar, ki je potrdil § 19 temeljnih državnih postav, vsled katerega nam gre v šoli, uradu in javnem življenju enaka pravica, kakor Nemcem. Tudi nemški narod kot tak tega ni kriv, ampak le nekatere njegove stranke, posebno liberalna. Ta pritiska na ministre, ministri na uradnike, in nemskutarije v Avstriji ni konca ne kraja. Vendar pa od svojih upravičenih zahtev odstopiti ne smemo, ker sicer ne bi bili vredni naše lepe slovenske zemlje.

V prihodnji državnozborni perijodi naš se čaka mnogo dela. Treba bo prenarediti krivično nagodbo z Ogersko, ki plačuje sedaj k skupnim stroškom le 30 %, Avstrija pa 70 %. Pravično bi bilo: Avstrija 58 %,